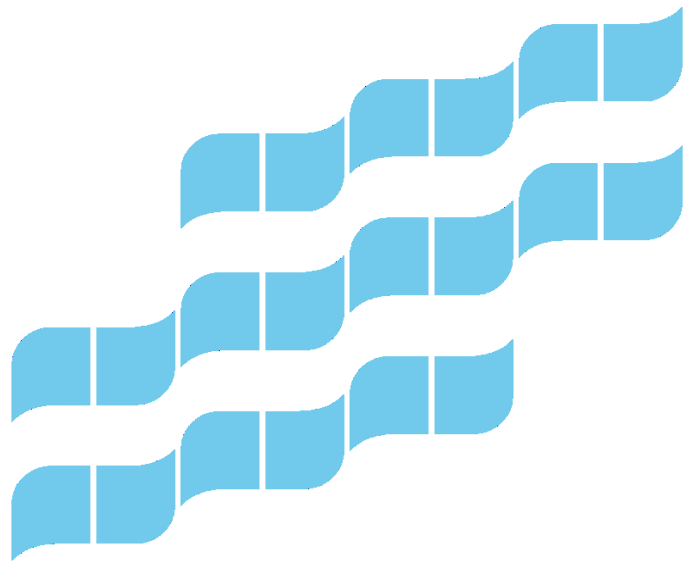

Tampereen kaupungin lukkioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024 - 2026

TAMPEREEN KAUPUNGIN LUKIOIDEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA 2024 - 2026

Sisällysluettelo

Johdanto	4
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ohjaavat asiakirjat	5
Tampereen kaupungin strategia 2030	7
Toiminnan kuvaus 2021-2023	8
Arvio aikaisempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta ja niiden tuloksista	9
Kartoitus oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta	10
Opiskelijavalinnat	10
Opetuksen järjestäminen	11
Opintosuoritusten arviointi	11
Opinto-ohjaus	11
Häirintä ja sen ehkäisy	12
Syrjintä ja sen ehkäisy	13
Toimenpiteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämiseksi	14
Suunnitelman käsittely, seuranta ja arviointi	16
Lähteet	17

Liite 1. Toimenpiteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämiseksi 2024-2026

Liite 2. Tilasto tutkinto-opiskelijoiden äidinkieli-jakaumasta

Liite 3. Tampereen kaupungin lukioiden valtakunnallisten erityistehtävien ja koulutuksenjärjestäjän opetussuunnitelmallisten painotusten sukupuolijakauma

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö oppilaitoksissa tarkoittaa sitä, että

- edistetään yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä opiskelijoille että oppilaitoksen henkilökunnalle
- työskennellään inklusiivisesti ja luodaan siten enemmän tilaa laajemmalle edustukselle oppilaitoksessa
- ehkäistään syrjintää ja loukkaavaa käyttäytymistä
- tarjotaan opiskelijoille, koulun henkilökunnalle ja huoltajille enemmän osallistumismahdollisuuksia sekä lisätään turvallisuutta ja mielenrauhaa
- luodaan mahdollisuuksia muuttaa rakenteita ja toimenpiteitä, jotka luovat rajoittavia ja poissulkevia normeja
- työskennellään opetussuunnitelman arvojen mukaisesti.

Att leda jämlikhet i skolan -käsikirja, Ekvälita, 2021

Johdanto

Tämän suunnitelman tarkoituksena on edistää Tampereen kaupungin lukioiden sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu vuosille 2024-2026 ja toimii Tampereen kaupungin lukioiden yhteisenä ja yleisenä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmana. Tämän lisäksi jokainen oppilaitos kirjaa vuosittain lukuvuosisuunnitelman liitteeksi oman lukion suunnitelman, joka sisältää lukuvuodelle asetetut tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, osallisuuden ja toiminnan arvioinnin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Toiminnallisen suunnitelman avulla varmistetaan, että oppilaitosten tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua edistetään ja tarkastellaan Tampereen kaupungin lukioissa järjestelmällisesti.

Tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet takaavat jokaisen yksilön mahdollisuuksia oppia ja tuntea itsensä täysivaltaiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen on myös edellytys työllisyyden, osaamisen ja hyvinvoinnin kasvattamiselle. Oppilaitosten tehtävänä on omalta osaltaan varmistaa yhdenvertaisuus ja tukea tasa-arvon toteutumista muun muassa purkaen oppimistulosten ja ammatinvalintojen eriytymistä. Tasa-arvon kannalta on myös tärkeää varmistaa, että oppilaitoksessa tunnustetaan seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä ja että siihen osataan puuttua. Kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet opinnoissa menestymiseen tulee varmistaa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on yhdistetty yhdeksi suunnitelmaksi. Suunnitelmaa ohjaavat lait ovat *Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 606/1986* sekä *Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014*, joiden mukaan suunnitelmaa laatiessa on osallistettava opiskelijoita ja henkilökuntaa. Osallistamistyötä syksyllä 2023 on tehnyt Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen hallinnon korkeakouluharjoittelija, jonka johdolla on kartoitettu Tampereen kaupungin lukioiden nykyistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta on selvitetty keskustelemalla lukioiden rehtoreiden ja johdon kanssa, teettämällä opiskelijoille tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely Wilmassa sekä kuulemalla lukioiden opiskelijakunnanhallituksia. Myös vuoden 2023 THL:n kouluterveyskyselyä on hyödynnetty tilannekartoituksessa. Toimenpiteiden osalta syksyllä 2023 yhteistyötä on tehty lokakuussa johtoryhmien tiimipäivässä sekä marraskuussa oppilaitosten yhdenvertaisuushenkilöiden kanssa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma keskustelee myös lukioiden globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelman kanssa. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen arvopohjassa korostuvat erityisesti mm. oman kulttuuri-identiteetin rakentaminen, yhdenvertaisuus, kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen ja kunnioittaminen, aktiivinen maailmankansalaisuus, osallisuus, Agenda2030-ohjelman tavoitteet ja kielitietoisuus. Molemmat suunnitelmat kietoutuvat lukion opetussuunnitelman

perusteiden (2019) kirjauksiin kulttuurisesta moninaisuudesta ja kielitietoisuudesta. Oppivassa yhteisössä hyödynnetään kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan soisaalistumisessa. Kieli- ja kulttuurikysymyksissä lukiokoulutuksessa on tavoitteena ohjata kaikkia arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ohjaavat asiakirjat

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 606/1986 sekä *Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014* velvoittaa oppilaitoksia laatimaan toiminnan kehittämiseen tähtäävän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on työkalu, joka tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä kaikessa oppilaitoksen toiminnassa. Velvoite suunnitelman laatimiseen koskee kaikkia koulutusta järjestäviä oppilaitoksia.

Tasa-arvolaki

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta mukaan 5 a § velvoittaa, että oppilaitoksissa tulee vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa laatia tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa. Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

1. Selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta
2. Tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi
3. Arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Erytistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tampereen kaupungin lukioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään 3. vuoden välein, ellei toisin tarpeelliseksi nähdä. Oppilaitoskohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet ovat vuosittain tarkastelussa lukuvuosisuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 2 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä, oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Sekä turvata varhainen tuki sitä tarvitseville, opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu ja vahvistaa opiskeluhoillon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.

Lapsen oikeudet

Lapsen oikeuksien 29 artiklan mukaan sopimusvaltiot ovat yhtä mieltä siitä, että lapsen koulutuksen tulee pyrkiä lapsen persoonallisuuden, lahjojen sekä henkisten ja ruumiillisten valmiuksien mahdollisimman täyteen kehittämiseen. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien sekä Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamisen kehittämiseen. Kunnioituksen edistämiseen lapsen vanhempia, omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja, lapsen asuin- ja synnyinmaan kansallisia arvoja sekä hänen omastaan poikkeavia kulttuureita kohtaan. Lapsen valmistamiseen vastuulliseen elämään vapaassa yhteiskunnassa ymmärryksen, rauhan, suvaitsevaisuuden, sukupuolten välisen tasa-arvon ja kaikkien kansakuntien, etnisten, kansallisten ja uskonnollisten ryhmien sekä alkuperäiskansoihin kuuluvien henkilöiden välisen ystävyuden hengessä ja kunnioituksen edistämiseen elinympäristöä kohtaan.

Opetussuunnitelma

Normiperustaa täydentävät Opetushallituksen ohjeet toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden suunnitteluun oppilaitoksissa. Lukion opetussuunnitelman perusteissa (2019) todetaan, että lukio-opetuksen

yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Tampereen kaupungin lukioiden opetussuunnitelmaan (2021) on kirjattu seuraavaa: Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia ja kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Tampereen kaupungin strategia 2030

Tampere on aina ollut työnteon kaupunki. Kaupungin tarinaan kuuluvat suuret suunnitelmat ja tavoitteet James Finlaysonin ajoista asti. Tästä perinnöstä on kehittynyt Tampereen ominaispiirre asioiden rohkeaan toteuttamiseen ja aikaansaamiseen. Tekemisen kaupunki ammentaa näistä juuristaan. Tulevaisuuden kaupunkia tehdään yhdessä ja tekemisen voima syntyy jokaisesta tamperelaisesta. Täällä jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet toteuttaa itseään. Tampereelle on aina tultu muualta. Osaaminen ja uudet ajatukset ovat kohdanneet Tammerkosken rannalla. Tekemisen kaupungissa osaamisella rakennetaan kestävää tulevaisuutta.

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

TAMPERE.
FINLAND

YHDENVERTAISET YKSILÖT

MITÄ TEEMME

- Työskentelemme syrjimättömyyden puolesta. Tampereella kaikki ovat yhdenvertaisia.
- Vähennämme eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Tampereella hyvinvointi jakautuu tasaisesti eri väestöryhmien ja alueiden välillä.
- Panostamme ennaltaehkäisyyn. Edistämme hyvinvointialueen kanssa tamperelaisten hyvinvointia.
- Vahvistamme kaikessa toiminnassamme mielen hyvinvointia.
- Tiivistämme monialaista yhteistyötä turvallisuuden ja tamperelaisten turvallisuuden tunteen parantamiseksi. Nostamme varautumisemme tasoa ja huolehdimme toimintakyvystämme eri tilanteissa.
- Teemme kaupungista lapsi- ja ikäihmisystävällisen.

- Pidämme huolen, että Tampereella jokainen koulu on hyvä koulu. Kaikilla on oikeus ja rauha oppia. Kehitämme lasten ja nuorten tulevaisuus- ja hyvinvointitaitoja.
- Tarjoamme laadukkaimmat ja joustavimmat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen ja työllistymiseen johtavaan koulutukseen.
- Tuemme tamperelaisten työkykyä, työllisyyttä ja joustavia mahdollisuuksia osallistua työelämään.
- Kiinnitämme erityistä huomiota kotoutumisen onnistumiseen.
- Varmistamme monipuoliset ja helposti saavutettavat vapaa-ajan ja harrastamisen mahdollisuudet. Kaupunkiympäristömme tukee aktiivista elämäntapaa.
- Huomioimme erilaiset asumisen ratkaisut eri elämäntilanteisiin.

TAMPERE

Kuva 1. Tampereen strategia 2030. Yhdenvertaiset yksilöt.

Toiminnan kuvaus 2021-2023

Yleisesti Tampereen kaupungin lukioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimintaa lukuvuosina 2021-2023 kuvaa vallitsevan ilmapiirin ylläpitäminen. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimia on pyritty tekemään niiden esiin noustessa oppilaitosten arjessa.

Oppilaitosten henkilökunta on saanut koulutusta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön. Sinuiksi ry:n toiminnanjohtaja Mikko Ala-Kapee perehdytti koko lukiokoulutuksen henkilöstöä oppilaitosarjen sukupuoli- ja seksuaalisuusteemoihin. Myös AVI:n sateenkaarioppitunti -yhdenvertaisuus ja moninaisuus näkyväksi tarjosi mahdollisuuden pedagogiseen lähestymiseen jokaisessa oppiaineessa. Vuosina 2021-2023 esillä on ollut mm. opiskelijan haluaman kutsumanimen vaihtaminen Wilmaan ja tyttö-poika -puheen tarpeellisuus. Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen verkkokurssitarjottimen tarjontaan on kiinnitetty huomiota. Verkkokurssitarjotin on kattava ja sisältää niin pakollisia kuin valinnaisia opintojaksoja. Tämä on monipuolistanut opintojaksojen suorittamista ja yhdenvertaisuutta.

Tampereen kaupungin lukioissa on tunnistettu tarve tietoturvalliselle yhteydenottolomakkeelle. Tätä varten on luotu yhteinen toisen asteen e-lomake *Ilmoitus häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta*, joka on Tampereen kaupungin lukioiden opiskelijoilla saavutettavissa Wilmassa. Sähköisen ilmoituskanavan tarkoituksena on varmistaa, että yksikään kiusaamis- tai häirintätapaus ei jäisi piiloon. Opiskelijat voivat jatkossakin ottaa yhteyttä suoraan opettajaan, rehtoriin, koulun psykologiin, kuraattoriin tai muuhun koulun tai oppilaitoksen aikuiseen, jotta tapahtuneen yksityiskohdat voidaan selvittää ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyä niin tekijän kuin uhrin osalta. Sähköinen ilmoitus on yksi lisäkeino tuoda kiusaaminen ja häirintä esiin. Lomake on rakennettu niin, että se ohjaa vastaamaan kysymyksiin, jotta anonyymeistäkin yhteydenotoista saadaan tarpeeksi tietoa tilanteiden selvittämistä varten.

Tampereen kaupungin ja Silta-Valmennusyhdistyksen kehittämissyhteistyönä toteutettu LUPA lukiopaja on ESR-rahoitteinen hanke, jonka hankeaika on 1.1.2022-31.12.2023. Hankkeessa on kehitetty uudenlainen osallisuutta tukeva toimintamalli, jossa toimintakykyä vahvistava, kuntoutuksellinen ja yhteisöllinen toiminta on kytketty osaksi lukio-opintoja. Tavoitteena on ollut mahdollistaa opinnoissa eteneminen yksilöllisen suunnitelman mukaisesti ja vahvistaa opiskelijoiden toimintakykyä, sekä vähentää koulutuksen negatiivisia keskeytyksiä opintojen nivelvaiheissa, erityisesti lukio-opintojen aloitusvaiheessa. Joustava lukio-opiskelu ja moniammatillinen pienryhmämuotoinen ohjaus tuetussa ympäristössä tukee nuorten elämänhallinnan ylläpitämistä ja antaa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään. Hankkeen kohderyhmänä ovat olleet Tampereen kaupungin lukioissa opiskelevat nuoret, jotka tarvitsevat tukea opinnoissaan elämänhallinnan haasteiden, jaksamisen tai mielenterveysongelmien vuoksi. Kohderyhmään ovat kuuluneet myös lukio-

opinnot keskeyttäneet nuoret, jotka haluavat palata opintojen pariin. LUPA lukiopaja on edistänyt opiskelijoiden keskuudessa yhdenvertaista opetuksen järjestämistä ja suorittamista.

Vastuullinen kansainvälisyys- ja globaalikasvatus lukioissa on osaltaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tukevaa toimintaa. Tampereen lukioissa jokainen opiskelija saa mahdollisuuksia vahvistaa kansainvälisyysosaamistaan. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan moninaisissa ympäristöissä lokaalissa ja globaalissa maailmassa. Opiskelija oppii tunnistamaan kansainvälisyyden lähiympäristössään, vierailuilla sekä verkon välityksellä. Lukioiden toimintakulttuurissa näkyy vastuullinen kansainvälisyys, kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen ja yhteistyön merkityksellisyys.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyä ei ole teetetty opiskelijoille aikaisemmin. Tietoa on kuitenkin ollut aiemmin saatavilla THL:n kouluterveyskyselystä. 1. ja 3. vuoden opiskelijoille teetetystä kyselyssä on ollut myös osittain teemaan sopivia kysymyksiä. Tässä kyselyssä on selvitetty tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista oppilaitoksen toimintakulttuurissa, vuorovaikutustilanteissa ja opintosuoritusten arvioinnissa. On myös huomattava, että aiemmassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa (2021-2023) on ollut henkilöstöpoliittiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan kuuluvia osia. Nämä ovat poistettu suunnitelman päivityksen myötä ja todettu lukiokoulutuksen henkilöstön kuuluvan Tampereen kaupungin henkilöstöpoliittisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman alle.

Arvio aikaisempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta ja niiden tuloksista

Yhteisiin tavoitteisiin on aiemmassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kirjattu seuraavat tavoitteet tasa-arvoisuuden edistämiseksi. Tavoitteet ovat esitetty lukiokoulutuksen johtoryhmässä syksyllä 2018.

1. Puhutaan. Keskustellaan tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta enemmän.
2. Puututaan. Puututaan eriarvoiseen kohteluun, kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään.
3. Muututaan. Kehitetään yhdessä toimintatapoja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Toimenpiteet on kirjattu aiemmassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa pelkästään Tampereen kaupungin lukioiden yleiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Oppilaitoskohtaisia toimenpiteitä ei ollut kirjattu, joten oletuksena on, että kaikki oppilaitokset ovat noudattaneet puhutaan, puututaan ja muututaan -kaavaa toimenpiteinä. Konkreettisten toimenpiteiden kirjauksen puuttuessa arvioita aikaisempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta ja niiden tuloksista on haastavaa tosiasiallisesti esittää. Yleisesti Tampereen kaupungin lukioissa rehtorit

ilmaisivat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tärkeäksi osaksi oppilaitosten arkea. Ilmenneisiin häirintä- ja syrjintätapauksiin kerrottiin puututtavan välittömästi. Haasteena koettiin kuitenkin se, että tapauksia tulee todella harvoin henkilöstön tietoisuuteen. Wilmasta löytyvä epäasiallisen kohtelun ilmoituslomake on ollut käytössä.

Kartoitus oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämistä varten tilannekartoitusta tehtiin syksyllä 2023 haastatteleamalla rehtoreita oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta, laatimalla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely Wilmassa opiskelijoille ja keskustelemalla lukioden opiskelijakunnanhallitusten kanssa oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta. Myös THL:n kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoittamisessa.

Opiskelijavalinnat

Opiskelijavalinta tapahtuu hakijoiden perusopetuksen päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon perusteella. Hakijat ovat tasavertaisessa asemassa kotikunnasta riippumatta. Lukioden ns. keskiarvoraja määräytyy hakijoiden määrän ja peruskoulun päättötodistuksen perusteella. Lisäksi lukiolinjoilla voi olla omia alimpia keskiarvorajoja. Perusopetuksen keskiarvoraja lasketaan seuraavista oppiaineista:

- äidinkieli ja kirjallisuus, A1-, A2-, B1- ja B2-kieli, matematiikka, biologia, maantieto, fysiikka, kemia, terveystieto, uskonto tai elämäntietä, historia ja yhteiskuntaoppi. Tasapistetapauksissa lasketaan kaikkien aineiden keskiarvo.

Valtakunnalliseen erityistehtävään tai koulutuksenjärjestäjän opetussuunnitelmalliseen painotukseen haettaessa valintaperusteina voivat lisäksi olla tiettyjen oppiaineiden painottaminen keskiarvossa, pääsykokeet, ennakkotehtävät, lausunnot. Osalla lukioista on Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä erityinen koulutustehtävä ja lukioista löytyy myös erilaisia opetussuunnitelmallisia painotuksia. Sisällöllisesti erityinen koulutustehtävä ja opetussuunnitelmallinen painotus eivät näyttyädy erilaisina. Erityistehtävän statuksella olevassa painotuksessa opiskelijalla on kuitenkin oikeus poiketa valtakunnallisen opetussuunnitelman tuntijaosta tietyin ehdoin.

Aikuislukiossa 18 vuotta täyttäneet voivat suorittaa koko lukion oppimäärän tai opiskella yksittäisiä aineita. Alaikäinen voidaan hyväksyä aikuislukion opiskelijaksi erityisestä, terveydentilaan tai henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen liittyvästä syystä. Aikuislukio ei ole mukana yhteishaussa, vaan opiskelijaksi voi ilmoittautua koko lukuvuoden ajan ja opinnot voi aloittaa myös kesken lukuvuoden.

Opetuksen järjestäminen

Tampereen kaupungin lukioiden opetus pyritään järjestämään niin, että kaikilla opiskelijoilla riippumatta etnisestä taustasta, uskonnosta, vakaumuksesta, iästä, ulkonäöstä, vammasta tai sukupuolisesta ja seksuaalisesta suuntautumisesta on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua opetukseen. Opetuksessa edistetään suomalaista kulttuuria ja sen tuntemusta. Samalla pyritään kuitenkin eri kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja aitoon kansainvälisyyteen. Opetusmenetelmissä pyritään käsittelemään asioita kulttuurisensitiivisesti. Tampereen kaupungin lukioiden opiskelijoilla on tarjolla monenlaisia mahdollisuuksia ja tapoja opiskella. Opiskelijoiden on esimerkiksi mahdollisuus valita opintojaksoja myös kattavalta verkkokurssitarjottimelta.

Opintosuoritusten arviointi

Opintosuorituksen ja opiskelijan arviointi perustuu opetussuunnitelman perusteissa kuvattuihin ja lukion opetussuunnitelmassa tarkennettuihin arvioinnin periaatteisiin sekä oppiaineiden tavoitteisiin. Opiskelijalle tulee kertoa arvioinnin tehtävästä ja kohteesta, arvosana-asteikosta ja arviointikriteereistä ja mahdollisuudesta korottaa arvosanaansa. Lisäksi opiskelijan tulee tietää, mitä suorituksia opintojen eteneminen edellyttää ja miten päättöarvosanat muodostuvat.

Tampereen kaupungin lukioissa jokaisen opintojakson alussa opiskelijat saavat opettajalta tiedon siitä, kuinka arviointi toteutetaan opintojaksolla. Näin pyritään varmistumaan siitä, että arviointi on mahdollisimman läpinäkyvää ja tasapuolista. Arviointi perustuu opiskelijan osaamiseen suhteessa kurssin tavoitteisiin ja riittävän vahvaan näyttöön. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa osaamistaan monin eri tavoin.

Opintosuoritukseensa tyytymättömällä opiskelijalla on mahdollisuus korottaa numeroaan opetussuunnitelmassa kuvatulla tavalla sekä mahdollisuus hakea arviointiinsa oikaisua. Hän voi keskustella arvosanastaan arvosanan antaneen opettajan kanssa. Mikäli opiskelija on edelleen tyytymätön arviointiinsa, hän voi kääntyä asiassa rehtorin puoleen. Arvioinnin oikaisun käytännöt on käsitelty koulun opetussuunnitelmassa.

Opinto-ohjaus

Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen- ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa. Tiedostavan ohjauksen toimintaperiaatteet vaihtelevat ohjausmuodon mukaan. Sukupuoli- ja kulttuuritietoisessa

ryhmäohjauksessa opiskelijoita tuetaan, rohkaistaan ja haastetaan tarkastelemaan työelämää, elinkeinorakennetta sekä ammattialoja monipuolisesti ja kriittisesti. Eriarvoisuus on nostettava näkyviin, jotta tasa-arvoisuutta voidaan lisätä. Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Sukupuolittainen ohjaus ja opetus perustuu herkkyydelle tunnistaa yksilöllisyys ja persoonallisuus jokaisessa oppijassa. Sukupuolittaisessa opetuksessa tunnistetaan sukupuolittavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä kyseenalaistetaan ja puretaan niitä sukupuolten tasa-arvoa rakentaen. Oppilaita ohjataan yksilöllisiin valintoihin ja lievitetään täten opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregatiota eli jakoa mies- ja naisaloihin. Käytännössä sukupuolittaisuus näkyy siten, etteivät opetuksen ja ohjauksen käytännöt ylläpidä eivätkä uusina tyttöjen ja poikien jakoa erillisiin ryhmiin. Tampereen kaupungin lukioissa on tunnistettu se, että työmarkkinat ovat eriytyneet mies- ja naisaloihin eli segregoituneet sukupuolen mukaan. Samankin toimialan sisällä naisten ja miesten työtehtävät ovat eriytyneet. Työnjako heijastuu naisten ja miesten palkkoihin, työsuhteen luonteeseen, työaikoihin, työn sisältöön ja vaikutusmahdollisuuksiin. Sukupuolen mukainen jako on ongelmallinen kummankin sukupuolen kannalta. Liitteessä 3 on esitelty Tampereen kaupungin lukioiden valtakunnallisten erityistehtävien ja koulutuksenjärjestäjän opetussuunnitelmallisten painotusten sukupuolijakauma käyttäen tilastollista juridista sukupuolta.

Häirintä ja sen ehkäisy

Kaikkien Tampereen kaupungin lukioissa opiskelevien ja työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen perustuva häirintä on määritelty laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Minkäänlaista etniseen taustaan, kieleen, uskuntoon, vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoleen tai sukupuoliseen identiteettiin kohdistuvaa häirintää ei hyväksytä. Tämä koskee sekä henkistä että fyysistä häirintää. Myös kaikenlainen ei-toivottu kielenkäyttö on ehdottomasti kiellettyä, kuten haistattelu, nimittely, ulkonäön tai uskonnollisen vakaumuksen harjoittamisen tai harjoittamattomuuden arvostelu tai uskonnollisista syistä tapahtuva painostus. Jokaisella opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Häirinnän kohteeksi joutunut voi kertoa asiasta kenelle tahansa henkilökunnan jäsenelle. Asia saatetaan aina rehtorin tiedoksi. Epäasialliseen kielenkäyttöön ja käyttäytymiseen puututaan aluksi keskustellen. Toistuvissa tapauksissa opiskelija voi saada kirjallisen varoituksen ja hänet voidaan erottaa koulusta määräajaksi.

Syrjintä ja sen ehkäisy

Syrjinnän kieltö koskee niin välitöntä kuin välillistä syrjintää. Välittömällä syrjinnällä tarkoitetaan Yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella, eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä, eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella. Välillisellä syrjinnällä tarkoitetaan yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan eri asemaan asettamista sukupuoleen nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella ja eri asemaan asettamista vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella. Syrjintä oppilaitoksissa oppilaitoksen sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen menettelyä on pidettävä tässä laissa kiellettyinä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen tai yhteisön muussa varsinaisessa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan taikka muutoin kohdellaan 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Tampereen kaupungin lukiossa pidetään huoli siitä, että ketään ei syrjitä hakuprosessissa, arvioinnissa, opetuksessa eikä oppilaitoksen muussa yleisessä toiminnassa.

Häirintää ja syrjintää ennaltaehkäistään seuraavin toimenpitein: jokaisessa oppilaitoksessa keskustellaan häirintään liittyvistä asioista yhteisten ohjeistusten mukaisesti, oppilaitoksilla on kiusaamistapausten käsittelyyn selkeät toimintaohjeet, oppilaitoksissa pyritään luomaan toimintakulttuuri, jossa häirinnän sivustaseuraajia ei ole, vaan jokainen osaa ja uskaltaa puuttua koulussa esiintyvään häirintään ja pitää häirityn puolta.

Kuva 2. Syrjintäperusteet. Lähde: Ekvälita. Meidän amiksesta kaikkien amis! Opas ammatillisten oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoittamiseen.

Toimenpiteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämiseksi

Syksyllä 2023 Tampereen kaupungin lukiossa on nimetty oppilaitoskohtaiset yhdenvertaisuushenkilöt. Oppilaitoksen rehtori vastaa päätöksenteosta. Yhdenvertaisuushenkilön toimenkuvaan kuuluu tasa-arvon ja yhdenvertaisuusteemojen jalkauttaminen oppilaitosten arkeen. Yhdenvertaisuushenkilö on opiskelijoille aikuinen, jonka puoleen voi helposti ja luottamuksella kääntyä ongelmatilanteissa ja joka toimii ensimmäisenä portaana ja linkkinä ongelmia ratkaistaessa. Hän toimii aktiivisesti kahteen suuntaan, hän tarkastelee yksikkönsä toimintaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja on aloitteellinen, kun ilmiöt tai ongelmat vaativat toimimista. Toiseksi yhdenvertaisuushenkilö on nimetty ihminen, jonka puoleen yksikön opiskelijat voivat kääntyä, kun on kysyttävää, ehdotettavaa tai ongelmia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa tai toimivuudessa. Yhdenvertaisuushenkilö osaa ohjata kysyjän eteenpäin, esimerkiksi kiusaamiseen, häirintään ja ahdisteluun liittyvissä ongelmissa näihin kysymyksiin nimettyjen tahojen puoleen. Syksyllä 2023 yhdenvertaisuushenkilöt ovat mm. yhdessä opiskelijoiden kanssa luoneet oppilaitoskohtaiset turvallisemman tilan periaatteet ja vastannut niiden toimeenpanosta oppilaitosten arjessa.

Tampereen kaupungin lukioissa on tunnistettu tarve edistää eri kieliryhmien tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia koulutus- ja tukipalveluita. Lukiokoulutus pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen rekrytoimalla lukuvuoden 2023-2024 aikana kieli- ja kulttuuriohjaajan. Liitteessä 2 on esitetty tilasto tutkinto-opiskelijoiden äidinkielijakaumasta. Lukiokoulutus tiedostaa kielellisen moninaisuuden tuen tarpeen lukio-opintojen aikana. Tampereen kaupungin lukiokoulutus on hakenut syksyllä 2023 hankerahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämästä hallitusohjelman mukaisesta lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen oppimisen tuen kehittämisohjelmasta. Kehittämisohjelman tavoitteena on selkiyttää ja kehittää oppimisen tuen järjestelmää lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa. Kehittämistoimet voivat koskea myös koulutuksen järjestäjien järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoita. Näin parannetaan opiskelijoiden edellytyksiä toisen asteen tutkinnon suorittamiseen ja vahvistetaan opiskelijoiden hyvinvointia, mikä vähitellen nostaa koulutus- ja osaamistasoa ja turvaa osaavan työvoiman saatavuutta. Oppimisen tuen vahvistaminen edistää opintojen saavutettavuutta ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Tuen tarpeen tunnistamisessa ja järjestämisessä pyritään varhaiseen puuttumiseen. Eriyistä huomiota kiinnitetään jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen niillä opiskelijoilla, jotka tarvitsevat oppimiseensa tukea.

Muut toimenpiteet ovat kirjattu tämän asiakirjan liitteeseen, jossa käsitellään yleisesti Tampereen kaupungin lukioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden nykytilannetta, asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä. Vastuutahoa ja seurantaa ei taulukkoon ole kirjattu, sillä kukin oppilaitos täyttää kohdat omaan

lukuvuosisuunnitelman liitteeseen. Rehtori on oppilaitoskohtaisesti vastuussa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimista.

Tavoitteet ovat asetettu syksyllä 2023 johdetusta nykytilasta ja yleistetty siten, että taulukosta ei selviä oppilaitosten yksilölliset tilanteet. Kukaan oppilaitos on tietoinen omasta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteestaan ja poimii tästä suunnitelmasta omalle oppilaitokselleen hyödylliset tavoitteet ja kirjaa toimenpiteet, vastuutahot, opiskelijoiden osallisuuden ja toiminnan arvioinnin lukuvuosisuunnitelman liitteeksi. Tämä liite on oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien saavutettava.

Suunnitelman käsittely, seuranta ja arviointi

Käsittely

- Tampereen kaupungin lukioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteitä luotiin johtoryhmän tiimipäivässä syksyllä 2023.
- Oppilaitoskohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat oppilaitoskohtaisen lukuvuosisuunnitelman liitteenä. Liitteissä kuvataan kunkin oppilaitoksen tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, opiskelijoiden osallisuus ja toiminnan arviointi.
- Rehtorit vastaavat oppilaitoskohtaisesti suunnitelman ja oppilaitoskohtaisten osien läpikäymisestä lukioissa henkilöstön ja opiskelijakunnan kanssa.
- Johtoryhmä käsittelee tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman joulukuun kokouksessa, jonka jälkeen lukiokoulutuksen johtaja vahvistaa asiakirjan.

Seuranta ja arviointi

- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumisesta saadaan opiskelijoiden osalta THL:n kouluterveyskyselystä sekä 1. ja 3. vuoden opiskelijoille suunnatuista kyselyistä.
- Tarvittaessa toteutetaan erillinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely seuraavan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämisen myötä.
- Huoltajien osallisuutta vahvistetaan jatkossa jo olemassa olevalla huoltajakyselyllä, jota muokataan vuonna 2023 siten, että kysymyksistä saadaan aineistoa myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.
- Suunnitelman toteutumista tarkastellaan vuosittain lukuvuosisuunnitelman yhteydessä, jolloin tarkastellaan lukuvuosittainen toteuma ja tehdään tarvittavat tarkistukset.
- Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kokonaispäivitys tehdään kolmen vuoden välein. Seuraavan kerran lukuvuonna 2026-2027, ellei toisin ei päätetä. Oppilaitokset tarkastelevat vuosittain oppilaitoskohtaisia tavoitteita ja toimenpiteitä osana lukuvuosisuunnitelman päivittämistä.
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuusteemat ovat osa Tampereen kaupungin strategiaa. Lukiokoulutuksen Pikkasen parempaa -laatuhanke laatii indikaattoreita, joiden avulla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä seurataan ja arvioidaan.

Lähteet

Globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelma 2022-2023. Tampereen kaupunki, lukiokoulutus.

Saatavilla osoitteessa: https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-08/KV_toimintasuunnitelma%20lukiot%202022_2023.pdf

Hakuopas 2023. Tampereen seudun lukiot. Saatavilla osoitteessa: https://www.e-julkaisu.fi/tampereen_kaupunki/toisen_asteen_koulutus/hakuopas_2023/mobile.html#pid=1

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986. Annettu Helsingissä 1.1.1987. Saatavilla osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>.

Lapsen oikeudet. 2023. Saatavilla osoitteessa: <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus-turvaa-lasten-ihmisoikeudet/>

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019. Opetushallitus. Saatavilla osoitteessa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf

Lukioiden yhteistyötahot 2023. Saatavilla osoitteessa: <https://www.tampere.fi/koulutus/lukiokoulutus/lukioiden-yhteistyotahot#top>

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. Annettu Helsingissä 30.12.2013. Saatavilla osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287#Pidm46434450987152>

Tampereen kaupungin lukioiden opetussuunnitelma 2021. Saatavilla osoitteessa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/22576030/lukiokoulutus/tiedot>

Tampereen strategia 2030. Saatavilla osoitteessa: <https://www.tampere.fi/tampereen-strategia>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014. Saatavilla osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/201413>

Liite 1. Toimenpiteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämiseksi 2024-2026

Teema	Nykytilanne	Tavoite	Toimenpiteet vuosina 2023-2026	Vastuutaho ja seuranta (tiimi, työnimike tms.)
Yhdenvertaisuus	<p>Yhdenvertaisuuden koetaan toteutuvan pääsääntöisesti hyvin.</p> <p>Opiskelijat toivovat enemmän puhetta, tietoisuutta, teemojen yhdistämistä oppiaineisiin.</p>	<p>Opiskelijoiden kanssa käydään arvokeskusteluja moninaisuutta, yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä, toisen kunnioittamista koskien.</p> <p>Oppilaitoksen sisäinen ja ulkoinen viestintä saavuttaa kaikki käyttäjäryhmät.</p> <p>Oppilaitoksen henkilökunta ja opiskelijat ovat tietoisia yhdenvertaisuuslinjauksista.</p> <p>Opiskelijoiden osallisuuden lisääminen.</p>	<p><i>Ryhmänohjaukseen lisätään keskustelua teemoista.</i></p> <p><i>Kahdella kielellä tapahtuvan viestinnän tehostaminen</i></p> <p><i>Opiskelijat voivat päivittää Wilmassa lukevan kutsumanimen toimistossa.</i></p> <p><i>Tehdään näkyväksi yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja syrjimättömyys koko koulun yhteisinä teemoina koulun tiloissa, ryhmänohjauksissa, tunneilla ja antirasistisella teemaviikolla.</i></p>	<p><i>Oppilaitoskohtaiset vastuutahot ja seurannan oppilaitokset kirjaavat omaan oppilaitoskohtaiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosioon, lukuvuosisuunnitelman liitteeksi.</i></p>
Tasa-arvo	<p>Opiskelijat toivovat enemmän puhetta, tietoisuutta, teemojen yhdistämistä oppiaineisiin.</p> <p>Henkilökunnan tietoisuuden lisääminen tasa-arvo-teemoista.</p>	<p>Oppilaitoksen henkilöstö reflektoi omia arvoja ja asenteita suhteessa erilaisuuteen ja moninaisuuteen.</p> <p>Oppilaitoksessa tunnistetaan sukupuolinormit ja niiden vaikutukset.</p> <p>Monimuotoisuuden näkyminen viestinnässä.</p>	<p><i>Monimuotoisuus tuodaan esille markkinoinnissa ja viestinnässä.</i></p> <p><i>Opiskelijoille sanoitetaan mahdollisuus vaikuttaa siihen, millä nimellä häntä tunneilla kutsutaan.</i></p> <p><i>Opettajien kesken keskustelua puhettavasta ja opiskelijoiden puheisiin puuttumisesta.</i></p> <p><i>Kiinnitetään huomiota puhetapoihin,</i></p>	<p><i>Rehtorit vastaavat oppilaitoskohtaisesti suunnitelman ja oppilaitoskohtaisten osien läpikäymisestä lukioissa henkilöstön ja opiskelijakunnan kanssa sekä tavoitteiden saavuttamisesta.</i></p>

			<i>kyseenalaistetaan puheessa ja teoissa syrjiviä rakenteita ja toteutetaan normikriittisyyttä.</i>
Turvallisuus	<p>Opiskelijoilla epätietoisuutta häirinnän ja syrjinnän ilmoittamisesta ja siihen liittyvistä prosesseista.</p> <p>Epäasiallisen kohtelun kanssa jäädään yksin tai koetaan, ettei oppilaitos ole tehnyt asian selvittämiseksi tarpeeksi.</p>	<p>Kiusaamisen vastainen suunnitelma on laadittu ja se käydään vuosittain läpi sekä päivitetään tarvittaessa.</p> <p>Turvallisemman tilan periaatteilla pyritään luomaan tasa-arvoinen ja kaikille avoin paikka oppia ja työskennellä</p> <p>Häirinnän ja syrjinnän ilmoittamisen väylät ja käsittelyprosessit selvennetään opiskelijoille.</p> <p>Henkisen ja fyysisen turvallisuuden tietoisuus ja toimenpiteiden läpinäkyvyys.</p> <p>Oppilaitoksessa kaikki henkilökunnan jäsenet ja opiskelijat ymmärtävät keskeiset turvallisuuteen liittyvät ohjeistukset.</p> <p>Oppilaitoksen esteettömyyden parantaminen.</p>	<p><i>Turvallisemman tilan periaatteet luodaan oppilaitoksille ja otetaan käyttöön.</i></p> <p><i>Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat graafisen suunnittelun opintojaksolla julisteita ja koululla järjestetään opiskelijalähtöinen tiedotuskampanja.</i></p> <p><i>Tietoisuuden lisääminen yhdenvertaisuudesta, monimuotoisuudesta ja tiedostamattomista olettamuksista koulutuksen avulla. Opiskelijoille ja henkilökunnalle.</i></p> <p><i>Vuosittaisen ryhmäkohtaisen turvallisuuskävelyn ylläpitäminen (fyysinen ja konkreettinen kävely + kertausmateriaali myöhempinä vuosina).</i></p> <p><i>Tehdään useampi kanava häirintä- ja syrjintäkokemusten ilmoituksista.</i></p>
Opintosuoritusten arviointi	Sukupuolen ei koeta vaikuttavan juuri lainkaan opintosuoritusten arvioinnissa.	<p>Arvioinnin kohteena opintosuoritukset, ei persoona.</p> <p>Arvioinnin monipuolisuus.</p>	<i>Kerrataan aina opintojakson alussa arvioinnin kriteerit. Ne käydään lähtökohtaisesti nytkin hyvin, mutta kiinnitetään tähän huomiota.</i>

	Arvioinnin monipuolisuutta toivotaan opiskelijoiden puolesta.	Arvioinnin läpinäkyvyys opiskelijoille.	<i>Tämän tiedon oltava aina saavutettavissa.</i> <i>Aineryhmissä opettajat keskustelevat arviointiperusteista lukuvuoden alussa ja aineen yhteiset arviointiperusteet kirjataan henkilöstön Teamsiin.</i>
Opetuksen järjestäminen ja oppimiserot	Oppilaitoksissamme koetaan, että erilaisten oppijoiden tarpeet otetaan melko hyvin huomioon opetuksessa. Yleisesti sukupuolen koetaan vaikuttavan melko tai erittäin vähän kohteluun oppitunneilla.	Opetusmenetelmien monipuolisuus. Oppimateriaalit ja opetusmenetelmät ovat saavutettavia. Yhdenvertaiset oppimisen mahdollisuudet turvataan tarvittaessa erityisjärjestelyiden ja tukipalveluiden avulla.	<i>Tampereen kaupunginkirjastoon paperisia oppikirjoja lukiolaisten saatavaksi.</i> <i>Tarkistetaan, onko tieto Wilmassa saavutettavaa</i> <i>Mahdollisuus tarvittaessa käyttää kuulosuojaimia</i> <i>Pyritään kehittämään selkokielistä ja monikielistä ohjaus- ja tiedotemateriaaleja. Ryhmänohjaajat informoivat huoltajia tarvittaessa yksilöllisesti. Järjestetään opiskelijoille tilaa ja aikaa kehittämiskeskusteluille.</i>

Liite 2. Tilasto tutkinto-opiskelijoiden äidinkielijakaumasta

20.9.2023	suomi	muu kuin suomi	Yhteensä
Hatanpään lukio	370	33	
Sammon keskuslukio	929	27	
Tammerkosken lukio	788	65	
Tampereen klassillinen lukio	642	70	
Tampereen lyseon lukio	547	76	
Tampereen teknillinen lukio	423	67	
	3699	338	4037
Tampereen aikuislukio	423	37	
Yhteensä	4122	375	4497

Liite 3. Tampereen kaupungin lukioiden valtakunnallisten erityistehtävien ja koulutuksenjärjestäjän opetussuunnitelmallisten painotusten sukupuolijakauma

20.9.2023	mies	nainen	Yhteensä
Hatanpään lukio			
Musiikki- ja musiikkiteatterilinja	60	93	153
Sammon keskuslukio			
Skeittilinja	15	3	18
Urheilulinja	131	140	271
Viestintälinja	24	57	81
Tammerkosken lukio			
Kuvataide ja design -linja	12	248	260
Tampereen klassillinen lukio			
Luonnontiedelinja	96	132	228
Tampereen lyseon lukio			
Eurooppa/yhteiskuntatiedelinja	31	40	71
IB-linja	63	82	145
Tampereen teknillinen lukio			
Matematiikan ja teknologian linja	148	36	184

